

نگاهی دقیق‌تر به خطری جدی که ایران را تهدید می‌کند

کدام شهرهای کشور بیشتر در خطر فرونشست قرار دارند؟

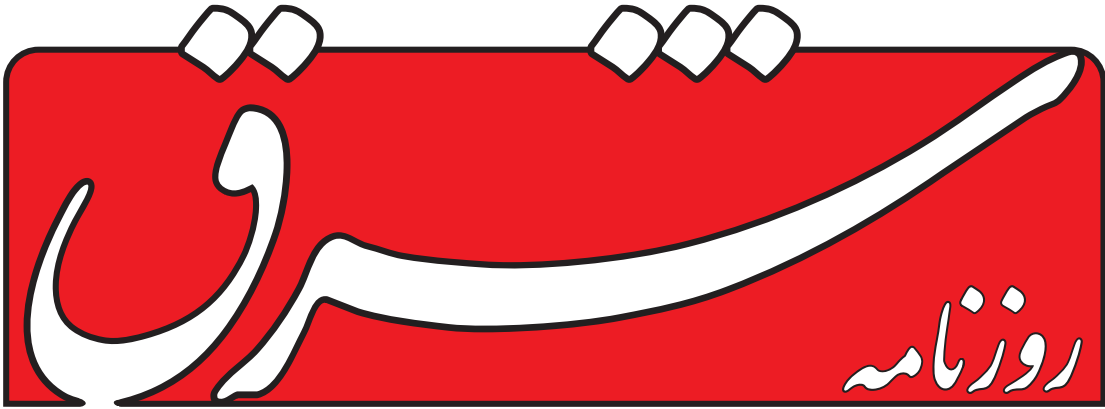
آیا نرخ فرونشست در گیلان صفر است؟

فرزانه احمدی: مدت‌هاست کارشناسان درباره

یک پدیده در کشور به طور جدی هشدار می‌دهند:

فرونشست زمین. آنها از احتمال تخلیه بعضی مناطق کشور بر اثر این پدیده خبر می‌دهند...

صفحه ۱۰

سه‌شنبه ۱۸ بهمن ۱۴۰۱ • ۱۶ رجب ۱۴۴۴ • ۷ فوریه ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۴۹۱ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: در نشست «جرائم امنیتی – سیاسی بر مدار دادرسی منصفانه»: مجازات تکمیلی اختراعی نیست باید ضابطه‌مند شود، مروری بر کتاب «هادی خانیکی؛ چریک گفت‌وگو»

دستور رئیس قوه قضائیه:

رؤسای کل دادگستری‌ها و دادستان‌ها فهرست مشمولان عفو را اعلام کنند

رئیس قوه قضائیه به همه رؤسای کل دادگستری‌ها و دادستان‌ها دستور داد در راستای تسریع در جامه عمل پوشاندن به فرمان عفو اخیر رهبر معظم انقلاب، هیئت‌هایی را برای تطبیق مصادیق با معیارهای پیش‌بینی شده تشکیل دهند تا این هیئت‌ها هرچه سریع‌تر فهرست زندانیان و محکومان مشمول عفو را اعلام کنند...

صفحه ۸

سرمقاله

افسانه‌تهایی استراتژیک ایران

کوروش احمدی

داعیه باورمندان به مقوله «تهایی استراتژیک ایران» این است که ایران در تاریخ خود «فاقد هرگونه اتحاد طبیعی یا ابرقدرتی بزرگ بوده» و «در تدوین، کاربرد و پیشبرد استراتژی‌های کلان خود تنهاست». به باور آنها «ایران، چه آگاهانه و خودخواسته و چه ناخواسته و از روی ناچاری، به‌گونه‌ای استراتژیک تنهاست و محروم از هرگونه اتحادهایی معنادار و متصل به قدرت‌های بزرگ است». حوادثی مانند انقلاب، گروگان‌گیری، جنگ تحمیلی و برخی تحولات اخیر مانند فاصله‌گرفتن چین از ایران نیز این نگرش را تقویت کرده است. به باور نگارنده، جبر جغرافیا و جبر فرهنگ که مبنای این نگرش است، در قیاس با مؤلفه‌هایی مانند نوع حکمرانی، نهادسازی و سیاست‌گذاری، امری فرعی و غیرتعیین‌کننده هستند. نقطه حرکت قائلان به تهایی استراتژیک ایران، «جبر جغرافیا» و «فرقین جغرافیا» است. جغرافیا در ترکیب با عوامل سیاسی قطعه فاکتور مهمی در سیاست داخلی و خارجی کشورهاست و یکی از مؤلفه‌هایی است که کم‌وبیش در طول زمان به شکل‌گیری خطوط اصلی منافع ملی ثابت اکثر کشورها کمک کرده؛ هرچند امروزه رشد فناوری نظامی به‌شدت از اهمیت جغرافیا کاسته است. بدون شک، یکی از ویژگی‌های ژئوپلیتیک ایران قرارداشتن در جوار روسیه تزاری و روسیه شوروی در گذشته و حائل‌بودن بین روسیه و انگلیس در دوره استعمار و قراردادن در خط مقدم جنگ سرد در مرحله بعد بوده؛ اما این ویژگی تنها مختص ایران نبوده است. بسیاری از دیگر کشورها با موقعیتی مشابه، از جمله کشورهای کوچک و متوسط اروپایی، این ویژگی را با اتخاذ سیاست‌های درست به نقطه قوت خود تبدیل کردند. در مقاطعی در گذشته شاهان صفوی و زند نیز توانستند از طریق اتحاد با اروپا، دولت عثمانی را تحت فشار قرار دهند. حداقل امروزه، تغییر خصلت جنگ‌ها و تحول عظیم ژئوپلیتیک بعد از جنگ سرد، از جمله استقلال دو منطقه قفقاز و آسیای میانه، جبر جغرافیایی از جهت نزدیکی ایران به خطر» و «آسیب‌پذیری جغرافیایی» را منتفی کرده و ایران باید می‌توانست بر مبنای تاریخ، فرهنگ و دین مشترک علقه‌های تاریخی با این مناطق را احیا و آنها را به مناطق حائل در برابر روسیه تبدیل کند. در همین زمینه به فقدان مرزهای طبیعی دفاعی و آسیب‌پذیریون ایران در برابر انواع تاخت‌وتازهای اقوام بیگانه نیز استناد می‌شود. صرف‌نظر از معهود کشورهای مانند انگلیس و آمریکا که در پناه دریاها واقع‌اند، اکثر کشورهای از نظر نفوذپذیری مرزهایشان کم‌وبیش در شرایط مشابهی قرار دارند. هجوم‌های خارجی نیز پدیده‌ای نبود که مختص ایران باشد. هجوم‌های اسکندر، اعراب، اوغوزها، مغول‌ها، تاتارها... تنها متوجه ایران نبود، بلکه مهاجمان اغلب از شرق تا مرکز اوراسیا را درمی‌نوردیدند. به علاوه، در اکثر موارد این هجوم‌ها ناشی از سوءحکمرانی بوده است. در بخش اعظم دوره صفویه، ایران از این‌گونه تاخت‌وتازها مصون بود. تنها فروپاشی دولت شاه سلطان حسین که عمدتاً به دلایل داخلی رخ داد و جنگ‌های اغلب بی‌معنی نادرشاه برای نزدیک به یک قرن ایران را (جز در دوره ۱۵ساله کریمخان) در معرض انواع تاخت‌وتازها در درون، از بیرون به درون و از درون به بیرون قرار داد و سبب‌ساز «قرن وحشت» شد. مستند دیگر تهایی استراتژیک ایران، فارس‌زبان و شیعه‌مذهب بودن ایرانیان در «محیطی عربی، ترکی و سنی» است. در این مورد، آنچه مهم است، این است که آیا ایران تشیع را محور سیاست خارجی خود قرار داده است یا خیر. در مقاطعی در دولت صفوی سیاست خارجی ایران تحت تأثیر محوربودن تشیع و شیعه‌گستری بود. برای مثال، تلاش شاه اسماعیل صفوی برای شیعه‌گستری در آنتولی، سلطان سلیم عثمانی را که به فارسی شعر می‌سرود و عاشق شاهنامه فردوسی بود، متوجه ایران کرد. اما او که تمرکزش بر اروپا بود، در جریان حمله به ایران کوشید به مردم عادی کمترین آسیب وارد شود و یک ماه بعد از فتح تبریز نیز ایران را تخلیه کرد. یا در اواخر صفویه، تلاش شاه سلطان حسین برای شیعه‌کردن پشتون‌های قندهار نقطه شروع مخاصماتی شد که به فروپاشی صفویه انجامید. روابط ایرانیان و اعراب نیز جز در سده‌های نخستین اسلامی عمدتاً دوستانه بوده و دشمنی‌های ادوار اخیر بیشتر دلایل سیاسی، از جمله خصومت پان‌عربیت‌ها، یعنی‌ها و... داشته است. لازم به گفتن نیست که دولت‌های قاجار و پهلوی نیز عمدتاً روابط دوستانه‌ای با ترک‌ها و اعراب میانه‌رو داشتند و در دوره پهلوی نیز شرکت ایران در پیمان سنسنو و سازمان پیمان همکاری با ترکیه و پاکستان و رابطه نزدیک با غرب، از جمله پیمان دفاعی و پیمان دوستی با آمریکا، نافی مبانی نظری تهایی استراتژیک ایران است. نتیجه‌گیری قائلان به تهایی استراتژیک این است که ایران ناچار است به درون تنگه کند؛ اما نیاز به تکیه به درون و کسب توانایی، کارآمدی و مقبولیت در داخل امری عمومی برای همه کشورها و پیش‌شرط یک سیاست خارجی موفق است. رابطه منطقی و تعاملی بین دولت و ملت در همه کشورها سنگ‌بنای امنیت هر کشوری و یک سیاست خارجی موفق است و اختصاص به ایران ندارد. هر کشوری تنها در صورتی می‌تواند انتظار برخورداری از روابطی مفید و پایات با قدرت‌های خارجی را داشته باشد که به عنوان پیش‌شرط لازم، حکمرانی خوب، نهادهای خوب و سیاست‌گذاری خوب را در داخل نهادینه کرده و به قدرتی پایات یا شاخصه‌های تعریف‌شده بر مبنای منافع ملی تبدیل شده باشند. در نهایت اینکه شیوع تئوری توطئه را نمی‌توان به تهایی استراتژیک نسبت داد؛ چراکه این تئوری در دیگر نقاط خاورمیانه بیشتر از ایران شیوع دارد. توطئه‌اندیشی را بیشتر باید ناشی از ضعف شناخت و میل به مسئولیت‌گریزی دانست.

با وضعیت تورم و قاچاق کالا آیا می‌شود گفت سیاست حذف ارز ترجیحی دارو و کالاهای اساسی به اهداف خود نزدیک شده است؟

سرنوشت یک جراحی

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

زلزله مرگبار ۷،۸ ریشتری ترکیه و بخش‌هایی از شمال سوریه را لرزاند

فاجعه در آناتولی

گسل‌های مرگبار

در همین زمینه یادداشت مهدی زاغ، استاد زلزله‌شناسی

زمین‌لرزه شدیدی که کانون آن جنوب ترکیه بود، خواب بامداد دوشنبه را از چشمان ساکنان مناطق وسیعی از خاورمیانه و اروپا ربود. این زلزله در اطراف ترکیه از جمله سوریه، لبنان، سرزمین‌های اشغالی، عراق، عربستان سعودی، یونان، مصر، اوکراین، بلغارستان و قبرس هم احساس شد. براساس آمارهای رسمی، تا عصر روز گذشته تعداد قربانیان این زلزله در سوریه حداقل ۷۸۳ نفر و در ترکیه حداقل هزارو ۴۹۸ نفر اعلام شده است اما با توجه به شدت زلزله و حجم ویرانی‌ها، این آمار به‌سرعت درحال افزایش است.

گزارش‌های محلی از ترکیه حاکی از آن است که برخی ساکنان شهرهای جنوبی این کشور از جمله قهرمان‌ماش، غازی آنتب، بوردور، ملطیه، عثمانیه، دنیزلی، آنتالیا و اسپارتا با وجود سرمای هوا و بارش برف در برخی نقاط، از ساعات اولیه صبح روز گذشته به خیابان‌ها آمده‌اند. هم‌زمان وقوع زلزله‌ای شدیدتر از جمله زلزله ۷،۵ ریشتری عصر روز گذشته نگرانی‌های مردم را تشدید کرده است. مرکز لرزه‌نگاری اروپا-مدیترانه اعلام کرده در حال بررسی خطر احتمالی وقوع سونامی در منطقه است. آنتالیا هم درباره احتمال وقوع سونامی در دریای مدیترانه هشدار داده است. براساس

گزارش مدیریت مرکز حوادث اضطراری ترکیه (آفاد)، ساعت ۴:۱۷ بامداد دوشنبه ششم فوریه (۱۷ بهمن) زمین‌لرزه‌ای به بزرگی ۷،۸ در منطقه بازارجیک استان قهرمان‌ماش ترکیه را لرزاند. به گزارش سازمان لرزه‌نگاری آمریکا، کانون این زلزله در ۲۳ کیلومتری شرق نوردافی در ۲۴،۱ کیلومتری عمق زمین بوده است. دقایقی پس از آن، دو پس‌لرزه شدید به بزرگی ۶،۵ و ۶،۶ هم در منطقه غازی آنتب رخ داد. استان غازی آنتب محل زندگی میلیون‌ها پناهجوی سوری است که پس از جنگ داخلی در کشورشان، به این منطقه مهاجرت کردند.

ویدئوها و تصاویر منتشرشده از مرکز اصلی زلزله در استان قهرمان‌ماش نشان می‌دهد که برخی ساختمان‌ها فروریخته‌اند و در برخی مناطق آتش‌سوزی‌هایی به وقوع پیوسته است. ساکنان این شهر وحشت‌زده شده و با وجود سرمای زمستان، ایستادن در فضاهای بیرونی را به ماندن در خانه‌های آسیب‌دیده ترجیح داده‌اند. مقام‌های ترکیه اعلام کرده‌اند که حداقل دوهزارو ۹۰۰ ساختمان بر اثر این زلزله بزرگ فروریخته‌اند.

امدادگران از همان دقایق ابتدایی جست‌وجو برای نجات افراد مانده زیر آوار را آغاز کرده‌اند و رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه، به تمام دستگاه‌های اجرایی فرمان آماده‌باش داده است. او در توییتهای مردم آسیب‌دیده از زلزله ابراز همدردی کرد.

این گزارش را در صفحه ۵ بخوانید

نگاهی به بازی‌های قاره سبز با خوش‌رقصی‌های تل‌آویو برای تعادل بخشی به رویارویی با تهران

تقسیم کار اروپایی

مولدسازی در گفت‌وگو

با محمدعلی محسنی‌بندپی، نماینده مجلس

هر انجام وظیفه‌ای باید زیر میکروسکوپ قوه قضائیه باشد

دلیل سیاسی یا فنی معمای وریا

گزارش «شرق» از حضور کنار مردم زلزله‌زده «خوی» و روایت آوارگانی شریف

خانه خراب شدیم

یادداشت

چور دیگر باید دید!

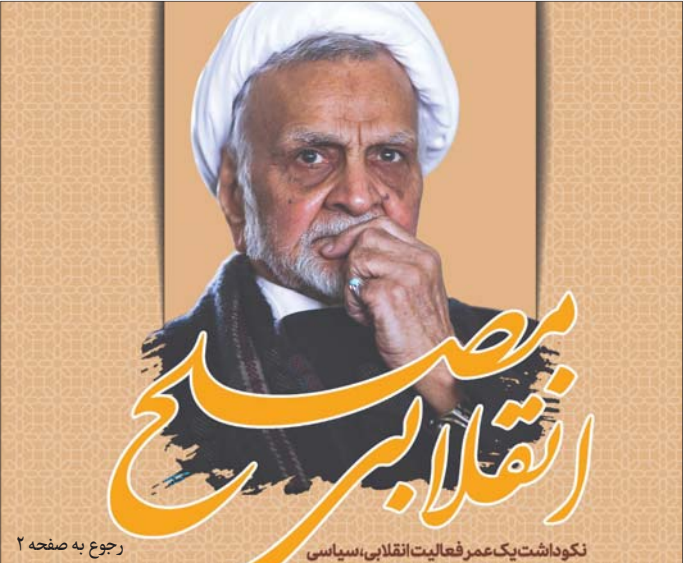
حسین حسکو کارشناس اقتصادی

جز ایران شاید هیچ کشور دیگری در جهان نباشد که با تغییر اراده مدیریت سیاسی معطوف به خیر همگانی، تحولی اساسی در مؤلفه‌های اقتصادی و معیشت و کسب‌وکار مردمش ایجاد شود. هیچ کشوری را در حال حاضر شاید جز ایران نتوان یافت که با تحول در نگاه سیاست‌گذارانش به امر توسعه، بتواند به‌سرعت به صف کشورهای نوظهور و سپس توسعه‌یافته پیوندد.

ادامه در صفحه ۵

برای پیش‌خرید کتاب سرسبز شرق و درج آگهی، با موسسه فرهنگی هنری جام‌سبز، تماس بگیرید: ۰۲۴۷ - ۸۸۸۸ - ۱۷۳ - ۰۲۱۱۸۸۸۸ (۰۲۱)

نگوداشت یک‌عمر فعالیت انقلابی، سیاسی

رجوع به صفحه ۲

یادداشت

تدبیر گشایشگر

سیدشهاب‌الدین طباطبایی

تدبیر به‌موقع و پیشنهاد عفو و فرمان بزرگ آزادی اکثر زندانیان اعتراضات اخیر، از جهات مختلف شایان تقدیر است. آنچه در این چند ماه ترجیع‌بند همه پیشنهادها و درخواست‌های گروه‌های سیاسی و دلسوزان کشور بود، دیروز با تدبیر خردمندانه رئیس قوه قضائیه و فرمان گشایشگرانه رهبر انقلاب پاسخی شایسته گرفت. اقدام درخور تقدیری که در سال‌های اخیر بی‌سابقه بوده و می‌توان امیدوارانه آن را آغازی برای شکست بن‌بست و گشودن روزنه‌های امید و همدلی و آشتی ملی در کشور دانست. امیدوارم با این فرمان در فرایند اجرا نیز با سعه صدر حداکثری برخورد و اجرای آن بدون اعمال سلیقه و مانع‌تراشی، سبب خوشحالی مردم شود. ای کاش در آستانه سالگرد پیروزی انقلاب، با اقداماتی گره‌گشا از این جنس، کام مردم با آزادی و پیروزی شیرین شود و این روند همدلانه در همین نقطه متوقف نماند و دیگر قوا نیز برای غلبه بر بحران‌های مختلف دست‌به‌گریبان کشور، در فضایی واقعی و نه تخیلی، تکه‌های پازل تدبیر و عقلانیت و واقع‌بینی معطوف به حل مسائل را کنار هم بچینند. کاش مسئولان دولت، به‌ویژه شخص رئیس‌جمهور نیز دست به کار شوند و کشور را از آفت تدویرهایی که منافع‌شان متضمن آسیب‌رساندن به کشور است، دور کنند. در حوزه تعامل درست با دنیا و معیشت مردم، تصمیم‌های قاطعانه و شدنی بگیرند و کار را به کسانی بسپارند که درک درستی از واقعیات جهان دارند و به ضرورت حل مشکلات جهانی برای رفع مشکلات داخلی واقف هستند. کاش دولت جرئت کند و خودرو را از دست مافیای آزاد کند، به وزارت علوم دستور حل پرونده دانشجویان ممنوع‌التحصیل و ممنوع‌الورود را بدهد.

ادامه در صفحه ۴

یادداشت

مسئولیت اهل قبور

مهدی صاحبی پسندیده وکیل پایه‌یک دادگستری

در روزهای اخیر خبری مبنی بر اخذ عوارض هزینه نگهداشت سالانه قبور توسط شهرداری تهران در رسانه‌ها منتشر شد که بازتاب منفی و گسترده‌ای در بین عموم مردم داشت. موضوع از این قرار است که شهرداری تهران تصمیم دارد به منظور نگهداشت سالانه قبور مبالغی را دریافت کند. البته مخاطب این قانون و عوارض صریحاً مشخص نشده و خبرگزاری‌ها هم به این موضوع نپرداخته‌اند. صرف‌نظر از صحت و سقم و تکذیب این خبر سوآلی که ممکن است به ذهن برسد اینکه آیا اساساً شهرداری یا هر نهاد دیگری می‌تواند مبلغی را جهت هزینه نگهداشت سالانه قبور مطالبه کند و متعهد پرداخت این هزینه چه کسی است؟ شهرداری ماهیتاً یک نهاد عمومی غیردولتی است. به استناد ماده ۵ قانون محاسبات عمومی کشور نهاد عمومی غیردولتی سازمان مشخصی است که با اجازه قانون به منظور انجام وظایف و خدماتی که جنبه عمومی دارد، تشکیل می‌شود. یکی از تکالیفی که قانون شهرداری‌ها بر عهده شهرداری نهاده ایجاد غسالخانه، گورستان و تهیه وسایل حمل‌اموات و مراقبت در انتظام امور آنهاست. این تکلیف شهرداری از جمله تکالیف حاکمیتی حکومت است. دغدغه میث واجب کفایی و از امور حبسی است. واجب کفایی از آن جهت که بر همه مسلمین واجب است، اما با انجام آن توسط یک یا چند نفر این تکلیف از عهده بقیه ساقط خواهد شد و اگر هیچ‌یک از افراد جامعه نسبت به این تکلیف اقدام نکنند، حاکم شرع از باب امور حبسیه آن را با هزینه بیت‌المال (در صورتی که متوفی مالی نداشته باشد) انجام می‌دهد و با توجه به اینکه این تکلیف حاکمیت طبق قانون به شهرداری محول شده، دغدغه اشخاص با کیفیت موصوف از وظایف ذاتی شهرداری است.

ادامه در صفحه ۸